

ŞAKUL , GİBİ...

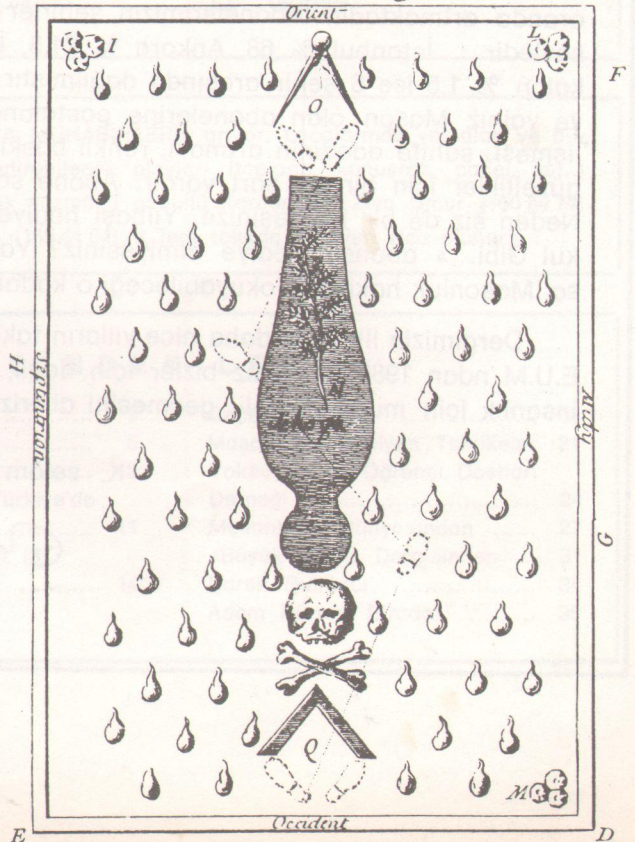
MASONLAR İÇİN DERGİ

CİLT 1

SAYI 9

ARALIK 1988

Plan, de la ^A B Loge du Maître

YAYINCIDAN MEKTUP :

Aralık 1988

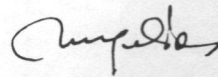
Sevgili okuyucu Kardeşlerimiz,

İki sene süren tereddüt, danışma, ön çalışma derken, basit bir bilgisayar yazıcısında dizilen ilk tanıtma sayımızı, Şubat 1988'de altı bin küsur Masona postaladık. Elinizdeki sayımızla 1988 yılını ve ilk cildimizi tamamlamış bulunuyoruz.

Normal olarak devamlı diyebileceğimiz kardeşlerimizin % 17'si, halen abonemizdir ve bu sayı her ay, belirli küçük bir oranda artmaktadır. Abonelerimizin şehirler arası dağılımı da şöyledir : İstanbul % 68, Ankara % 21.5, İzmir % 9 ve geri kalan % 1.5 ise 6 şehir arasında dağılmıştır. Reklam almayan ve yalnız Mason olan abonelerine postalanan dergimizin gelişmesi, sahife adedinin artması, renkli baskı yapılabilmesi gibi güzellikler için bir tek şart vardır: Abone sayısının çoğalması. Neden siz de bir Kardeşinize, Yılbaşı hediyesi olarak bir «Şakul Gibi...» abonesi hediye etmiyesiniz? Yabancı dil bilmiyorsa, Masonluk hakkında okuyabileceği o kadar az yayın var ki!

Dergimizin ilk yılını daha nice yılların takip etmesi ümidiyle, E.U.M.'ndan 1989'un yalnız bizler için değil, bütün insanlar ve insanlık için mutluluk dolu geçmesini dileriz.

K. selâm ve saygılarımızla,

KAPAKTAKİ RESİM

Louis Travenol'un 1744 tarihinde, Fransa'da yayınlanan «Catechisme Des Francs - Maçons» adlı kitabından, Üstadın Locasının Çalışma Tablosu. Geçen sayımızın kapağındaki tablo ile bu tablo, zamanla modern Çalışma Tablomuzaya dönüşecek olan tabloların ilk matbu örneklerindedir.

A. Büyük Üstadın yeri	I. Doğu nûrları
B. Yemin kürsüsü	L. Güneş nûrları
C. Hatibin yeri	M. Batı nûrları
D. I. Nâzırın yeri	N. AKASYA dalı
E. II. Nâzırın yeri	O. Pergel
F. G. H. Kâğıt rulo tutan üç Kardeşin yeri	P. Bir Üstadın Eski Kelimesi
	Q. Gönye

Şakul Gibi, «LOCA MUHABİRLERİ» arıyor. Localarında yer alan ve bütün Kardeşleri ilgilendirebilecek olayları (toplantı, konuşma, panel, vs...) dergiye devamlı olarak yazmağa gönüllü Kardeşerin, Ziya Umur (160 84 74) veya Mişel Margulies (165 41 04) K'lere telefon etmeleri rica olunur.

İÇİNDEKİLER

Yayıncıdan Mektup	2	Geçen Kardeşe	18
Nasihat	5	Masonluğu Bekliyen Tehlikeler	21
Karşıyaka Locası	8	Yoksul Hasta Öğrenci Dostları	
Meşrutiyetten Önce Türkiye'de		Derneği	24
Masonluk (IV)	11	Masonların Dünyasından	27
Sanatkâr Kardeşlerimiz (3) :		«Büyük Şark» Dergisinden ...	31
Orhan Tanrıkulu	14	Kareli Bulmacı	34
Aramızdan Gelip		Adem Hürrem Birader	35

ŞAKUL GİBİ

MASONLAR İÇİN DERGİ

Sayı : 9 Yıl : 1 Aralık 1988

Zincirlikuyu Cad 9/13
Etiler 80600 İstanbul

Sahibi ve
Sorumlu Yönetmen :

Y. Müh.

Mişel MARGULİES

Yazı İşleri :

Prof. Dr. Ziya UMUR

Temmuz ve Ağustos ayları hariç her ayın üçüncü haftasında yayınlanır. Posta ile ve yalnız Mason olan abonelere gönderilir. Dergide çıkan imzalı yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Gönderilen yazılar iade edilmez.

Dizgi - Baskı :
YENİLİK BASIMEVİ
San. ve Tic. Ltd. Şti.
Tel. : 143 55 72 — 145 35 74

EDİTÖRÜN

YAZI

MASASINDAN

Bu sayımızla bir senelik hayatımızı doldurmak üzereyiz. Bu senelerin çok olması dileğimizeyiz.

Bir kaç defa tekrar ettiğimiz gibi, okuyucu kardeşlerimizin yarıdamlarına ihtiyacımız var. Masonluğa ait çok umumî meselelerden ziyade, içinde yaşadığımız «Türk Masonluğunun» özel meseleleri ile meşgul olarak bizi aydınlatınsınlar, bize sualler sorsunlar. Her gün her birimizin şikâyet ettiği bunca günlük iş varken, bunları bir kenarda bırakarak, söylene söylene sakız olmuş bir takım tekerlemeleri yenden suâl mevzuu yapmağı lüzumsuz buluyoruz.

Kardeşlerimizin düşünceleri üzerinde müessir olmayı istemeyiz ama, ayak üstü konuştuğumuz her kardeşin söylediği sözleri açık müzakere haline getirmek en büyük emellerimizdendir.

N A S İ H A T

Prof. Dr. Ziya UMUR

İki yaşımı da hesap ettim :

1 — Masonik yaşımın yüksek olması, bende, bir «iftihar» vesilesi oldu: Kırküç yıldan beri, hiç bir sene, aktif vazifeden ayrılmamışım. Bu, çok güzel bir şey; kim olsa iftihar eder. Herkese temenni ederim

2 — Nüfus kâğıdımdaki yaşımın, daha yüksek olması, içimde — eskiden olsaydı hafv u haşyet derdim; şimdi kelime dağarcığımız çok küçülmüş olduğundan — korku yaratıyor, diyorum. Doğumdan önce mason olamazdım ya!

Ama, hemen ilâve edeyim. Bu, bir «ölüm korkusu» değildir.

Bu, «Benim yaşıma gelmiş bir insan ne yapar?» sualinden doğan korkunç bir tereddüt ve şaşkınlıktır.

Ne yapacak?

Elinden başka şey gelmeyeceği için, akıllı öğretip nasihat verecek. Ve bu insan bilir ki, dünyada, nasihat etmek kadar abes, manasız, lüzumsuz, hattâ bazen zararlı bir şey yoktur. Şu cümle hiç aklından çıkmaz: Genç iken bilseydi; ihtiyarken yapabilseydi...

Bu işin böyle olduğunu söyleyen çok insan vardır. Darb-ı mesellere (atasözleri) bile konu olmuştur: İtalyanlar, «bana nasihat vermeyin, yanlış yapmanın yolunu kendi kendime bulurum », diyorlar. Yani, nasihat «kötü» bir şeydir!

Şair Fennî :

«Nasihat âna kâr etmez, hemen Allah'tan bulsun», diyerek, neden Allahla kul arasına girerek nefes tüketiyorsunuz? diye soruyor. Bırakın belâsını kendi arasın.

Peki, «Nasihat tutmayı musibet tutar», lafı ne olacak? Bu da tersine bir düşünce.

Sümbülzade Vehbi'nin şüpheleri var :

«Dinler isen nushederim ben sana»...

Nasihat iyidir ama, dinleyecek misin?

Ziya Paşa tamamen septik :

«Nush ile uslanmayı etmeli tekdir

Tekdir ile uslanmayanın hakkı kötüktir».

Sanki nasihat, kötüğin başlangıç noktası imiş, gibi... Nerede ise, «Evvelâ kötükten başla» diyecek. İnsan oğlu «nasihat edildi», diye, yolunu değiştirir mi? Dayak yese bile değiştirmez.

Zaten, nasihat vermek, dünyanın en kolay işidir :

«Nasihat istersen tembele iş buyur».

«İyi nasihat verilir ama, iyi ad (ün) verilmez».

Türkçede «edebiyat yapmak» diye bir tâbir vardır. Aslında «edebiyat» güzel yazı yazmak san'atıdır. Fakat «edebiyat yapmak», aynı zamanda, «boş söz söylemek»'tir. Bir takım, manası anlaşılamayan zor kelimeleri arka arkaya sıralayarak, tantanalı ama manasız bir hale sokmak: İşte bu, «edebiyat» olur.

Biz, bu nevi edebiyata çok baş vururuz. Bu bakımdan, acemce arapça kelimelerin bol bol kullanıldığı zamanlarla, «öztürkçe sözcüklere» aynı ölçüde rağbet edildiği zamanlar arasında bir fark yoktur : o da anlaşılmaz, bu da... Zaten, bir insanın söyleyecek sözü yoksa, ve fakat, mutlaka, kendi sesini dinlemek istiyorsa, «edebiyat» yapar.

İşte bu «tür» edebiyatın en yaygın şekli «nasihat vermek»'tir.

Dikkat edilirse, bütün «atasöz»'leri birer nasihatdir: Türkçenin en büyük zenginliğinin, «atasözleri»'nde olduğu malûmdur: Halimizin ne olduğu da, cümlemizin malûmudur.

«Bakmakla usta olursa, kediler kasap olurdu».

Buradaki «bakıp seyredenin», nasihat dinleyenden farkı var mı?

Zaten, nasihat verenin, bir şey anlamadığını yüzüne vuranlar yok mu?

«Gel ey nâsîh ko pendî, hal-i dilden bî habersin sen

Benî dîvâne etti ol peri. bilmem ne dersin sen?» (Nihâni)

Yani : Gönül halinden haberin yok. Nasihatı bırak da bana anlat bakalım : Sevgilim beni çıldırtıyor, buna ne dersin?

Bir kardeşimiz sormuştu : «Genç mason ile yaşlı masonu birbirinden nasıl ayırıyorsunuz?

Bu suâl hepimizin içinde yaşamaktadır. Hayatın muayyen devirlerinde, kendi kendimize, gayet içten içe, aynı şeyi sorarız: Hem de «mason» sıfatını kaldırarak, işi şahsımıza mâlederek sorarız: Ben, yaşlı mıyım, genç miyim? Pek az istisnası ile, başkalarına karşı ve kendimize karşı, verdiğimiz cevaplar, birbirinden farklı olur : Gençler ihtiyarlıkları ile, yaşlılar gençlikleri ile öğünürer. Âdetâ, ben ihtiyarım, diyen gençliğine; ben gencim, diyen ihtiyarlığına, inanmış gibidir.

Gençlik, ihtiyarlık... Her ikisinin de tadı var. İnsan ikisini de arzu ediyor. Ve, itiraf edelim ki, normal olarak her ikisine de nail oluyor. Fakat, insanlığın ezeli ve ebedî derdi : **İkisine birden** nail olamıyor. Genç insan yaşlı değil, yaşlısı genç değil.

Masonun, gençliği veya yaşlılığı hususunda, bizzat söylediği şeylere itimad edilemez. Bilerek — bir nevi koketlik yüzünden — veya bilmeyerek —fazla bir nikbinlikle— yanılmış, olabilir. Onun için ben, bir masona bakırım: Genç, mi, ihtiyar mı? kararımı ben veririm. Yanıldığım da olabilir, ama, bizzat alâkalının kararından daha sağlıklıdır. Âdetâ burada bile : «Kardeşlerim beni öyle tanırlar.». Bana birisi ihtiyarlık atfeder ve bu sıfatla müracaat ederse, ihtiyarım, demektir. Bana müracaat eden birader, her yaşlının, tecrübeli, fazıl, ve hâkîm olmadığını elbette biliyordur.

Genç kardeşler, nasıl hareket edeceklerini kestiremediklerini söyleyinler. Bir şey arayanların **fiilen** aramaları lâzımdır. Hiç bir kapı çalınmadan açılmaz; hiç bir şey, istenmeden verilmez. Yaşlı saydıkları kimseleri bulsunlar, sıkıştırınsınlar. Onlarda olması muhtemel olan şeyleri arınsınlar... Belki tamamen boş değillerdir.

Her müşküllerine cevap alamayacaklardır. Aldıkları her cevap kendilerini tatmin edemeyecektir. Hiç kimse, elindekinden ve kafasındakinden fazlasını veremez. Tatmin edilemedikleri vakit, karşılarındakileri küçümsemeyinler. Onlar, yeteri kadar düşünememişlerse, kabahat kendilerinin olmayabilir; hüsnüniyetle çalışmışlardır. Genç kimselerin, daha ileri gideceklerini düşünmektedirler. Fikirleri tenkid edilirse kızmayacaklar, bilakis hayranlık duyacaklardır.

Sözlerime başlarken «nasihat»ı bu kadar küçümsedikten sonra, yine «nasihat verme»'ğe döndüm. Acaba, yapacak başka işim kalmadığından mı?

Ama, itiraf edilsin, sözü uzatmıyorum.

İZMİR VADİSİNDE ONDÖRDÜNCÜ LOCA

«KARŞIYAKA»

Üner BİRKAN

İzmir'li kardeşlerimizden Güres Çarkoğlu ve Üner Birkan, 1987 yılının bahar aylarında bir araya gelip tasarladıkları bir düşünceyi gerçekleştirmenin mutluluğunu yaşıyorlar; İzmir'deki ondördüncü Loca olan Karşıyaka Muhterem Locası, Büyük Görevliler Kurulu'nun 2 Ekim 1988 günlü kararı ile kuruldu ve 12 Kasım 1988 Cumartesi günü, İzmir lokalinde yapılan törenle çalışmaya başladı.

Çarkoğlu ve Birkan kardeşlerimiz, İzmir'in Karşıyaka ilçesinde oturan ve/veya işyeri Karşıyaka'da bulunan kardeşlere, 14 Aralık 1987 tarihli bir sirküler - mektup göndererek, kendilerinden, «Karşıyaka» adı ile kurulmasını düşündükleri ve ileride Karşıyaka'da, kendi malı olan bir binada çalışmasını tasarladıkları bir Loca kurulması düşüncesini destekleyip desteklemeyecekle-

rini sormuşlardı. Yaklaşık 300 kardeşe gönderilen bu mektupta, şu sorular yer alıyordu :

— Böyle bir Locaya sadece Karşıyaka'da oturanların üye olması fikrine katılır mısınız?

— Bu Locanın yakın bir gelecekte, kiralık dahi olsa, Karşıyaka'daki bir binada çalışmalarını sürdürmesinin gerekliliğine inanıyor musunuz?

— Böyle bir Locanın kurucu üyeleri arasında bulunmak ister misiniz?

— Kurucular arasında bulunmamanız dahi, bilahare bu Locaya katılmayı düşünür müsünüz?

— Bu yeni Locanın üyeleri arasında olmanız halinde, İzmir'le ilişkilerin devamı bakımından, ana locanızda katılmış üye olarak kalmayı düşünür müsünüz?

— Kurulacak Loca ve Locaların gelecekte kendi binalarına kavuşması için herhangi bir katkıda bulunmayı düşünür müsünüz?

Bu mektubu, 100 kadar kardeşimiz yanıtladı ve çoğunluk, Karşıyaka adı altında bir Loca kurulmasını desteklediğini bildiriyordu. Öteki yanıtların oldukça çeşitli olmasının yanı sıra, loca kurulması düşüncesinin desteklenmekte oluşu, Çarkoğlu ve Birkan kardeşlerimizi umutlandırdı; yaptıkları birkaç danışma girişiminden sonra, olumlu yanıt veren kardeşleri 9 Haziran 1988 günü, «Kurucular» olarak toplantıya çağırdılar. Toplantıya 40 kadar Karşıyaka'lı kardeş katıldı.

Yaz tatilimizden çok kısa bir süre önce yapılan bu ilk toplantıda, Localar Genel Tüzüğü'nde belirtilen kurucular asgari sayısının (30) üzerine çıktığı görüldüğünden, hemen, Geçici Üstadı Muhterem ve geçici görevlilerin seçimine geçildi. Yaz günleri boyunca, oldukça güç koşullarda çalışmalarını yürüten kurucu kardeşler, işlemleri yeni dönem çalışmaları öncesinde tamamladılar, gerekli belgeleri Büyük Sekreterliğe ulaştırdılar ve yukarıda da belirttiğimiz gibi, Büyük Görevliler Kurulu'nun, yeni dönemin ilk toplantısında, adı daha önce «Karşıyaka» olarak onaylanmış olan Locanın kuruluşunu onaylamasıyla, Locanın çalışmalara başlaması iznini almış oldular.

12 Kasım 1988 günü İzmir'de, başta Pek Sayın Büyük Üstad Orhan Alsac K.: olmak üzere, Büyük Görevliler Kurulu'nun bütün üyelerinin hazır bulunmasıyla, Karşıyaka Locası'nın açılış töreni yapıldı. Bu anlamlı törenle, İzmir vadisinde «Karşıyaka» adı altında, onördüncü locanın, 82 patent numarasıyla çalışmaya başlaması sağlandı. Törende, 150 kadar kardeşimiz hazır bulundular ve Karşıyaka'lı kardeşlerine «Hoş geldiniz» dediler. Tören, ritüelik çgap ve arkasından kardeş sofrası ile tamamlandı.

Karşıyaka Locası kardeşleri, ilk toplantılarını 15 Kasım salı günü yaptılar ve yeni dönem görevlilerini seçtiler. Bu seçim sonucunda, locanın yeni dönem görevlileri şöylece oluştu :

Üs. Muh.	Güres Çarkoğlu K.:
Ön. Üs. Muh.	Üner Birkan K.:
1. Na.	Atilla Erbuğ K.:
2. Na.	Melih Çiftçikara K.:
Sek.	Gürkan Şenişik K.:
Haz. Em.	Kudret Şener K.:
Hat.	Fevzi Günhan K.:
Has. Em.	Erdal Keskiner K.:
Muh.	Haydar Akay K.:
1. Tö. Üs.	Alev Kutay K.:
2. Tö. Üs.	Erol Gerçek K.:
San.	M. Ali Akdeniz K.:
Kut. K. E.	Erdoğan Çiner K.:
Ko.	Cengiz Gülersoy K.:
Bü. Lo. De.	Fikret Elmasoğlu K.:

Karşıyaka Locasına başarılar diliyoruz. E.U.M. çalışmalarında yardımcı olsun...

MEŞRUTİYETTEN ÖNCE TÜRKİYEDE MASONLUK

— IV —

Suha UMUR

Ferruh efendi, 1797 senesinde sefaretle Londra'ya gitmiş idi. Ferruh efendinin orada Avrupalılar hakkında bilgi sahibi olduğu, İngiliz devlet adamları ile iyi münasebetler kurduğu, gerek Londra'da ve gerekse üç sene sonra döndüğü İstanbul'da ecnebilerle yakın dostluk kurduğu muhtelif kaynaklar tarafından zikredilmektedir. Kanaatimce İsmail Ferruh efendi, İngiltere'de görmüş olduğu Masonluğun faydalarına inanarak İstanbul'da bunun benzerini kurmak istemiştir. Bu, Türkiye'ye mahsus bir Masonluk olacaktır.

Ferruh efendinin kurmuş olduğu topluluğun dağıtılıp müntesiplerinin sürgün gönderildiği 1826 senelerinde Osmanlı İmparatorluğunda Mason Localarının kapandığına dair bazı karineler vardır (1). Bu toplantılar sebebiyle, Bektaşilikle bir tutulup Masonluk da yasak edilmiş olmalıdır. Topluluktan iki kişi ile ilgili çıkan hükümda, «zamane Bektaşiliği yoluna saptıkları'na dair ibare bulunmaktadır. E İhsanoğlu'na göre, «Bu işaretin Şeyhülislam yazısında olmaması ve sonradan konulması, siyasi bir suçlama olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu tür hükümlerin o tarihte Bektaşilikle ilgili olsun veya olmasın nefyedilenler hakkında, hükümlerde aynı ibarelerle tanzim edildiği de gözden uzak tutulmamalıdır» (2).

2. Mahmud, İsmail Ferruh efendinin nev'i şahsına münhası Mason Localası ile birlikte diğer Mason Localarını da kapatmış olmalıdır. «Les Nations Reunis» Locasına ait belgeler de bunu göstermektedir. İzmirdeki bu Loca, 1819'da Grand Orient de France'dan yeniden patent aldıktan sonra çalışmağa başlamıştır. Çok seyrek olan belgelerin sonuncusu 1825 senesine aittir. 1826'dan sonra çalıştığına dair bir malumat yoktur. Muhtemelen bu Loca da diğerleri gibi Mason - Bektaşî cemiyetleri ile bir tutulup kapatılmıştır.

Bu kanaati teyid eden bir başka belge de, Kırım harbinden sonra (1856) yeniden açılmağa başlayan Localardan birisinin Üs. Muh.'nin Grand Orient de France'a yazmış olduğu «mahrem rapor'dur. Rapor, 16 Nisan 1863 tarihini taşımaktadır; İstanbul'da bu tarihten bir yıl evvel kurulmuş olan l'Union

d'Orient Locasının Üs. Muh. Alexandre Schinas tarafından «İstanbul Vadi-
sinde Masonluk hakkında Mahrem Rapor» olarak yazılmıştır ve İstanbul'da
1856'dan sonra yeniden kurulmağa başlayan İngiliz ve Fransız Localarının
kuruluşları ile o tarihteki durumlarını anlatmaktadır. Raporu yazan Dr. Schi-
nas İstanbul, 1810 doğumlu bir Rumdur. Paris'te tıp tahsil etmiş, Mason ol-
muş, otuzuncu dereceye yükselmiş, daha sonra İstanbul'a dönmüştür. Dr
Schinas raporunda şöyle söylemektedir :

Mahrem rapor

5863 hakiki ışık yılının 2. ayının 16. günü (16 Nisan 1863)

«... Ben bu Vadiye (İstanbul'a) 1842 yılının başında geldim. O tarih-
lerde çalışmakta olan hiç bir Loca mevcut değildi. Bazı Kardeşler tanıdım,
ancak bunlar bir Loca kuracak kadar değillerdi. Bu memlekette Masonluğun
yalnız adı bile, dehşet, korku ve nefret uyandırıyor. Mason kelimesi, ate,
ihtilalci, dinsiz manasına geliyordu. Masonları cehennemlik diye adlandırı-
yorlardı. Rumlar, Ermeniler, Katolikler, Museviler ve Türkler bütün Masonları
dinsiz, imansız, uğursuz kimseler sayıyorlardı. Bugün bile (1863) aşağı ta-
baka kötü bir adamı anlatmak için Mason olduğunu söyler; bu peşin hük-
me, bu aptalca taassuba karşı yapılacak her müdahaleyi, rezilce bir dav-
ranış olarak görür ve Masonların cehennemlik cemiyetine mal eder...»

Dr. Schinas'ın 1842 yılında İstanbul'da tanıdığı Masonlar, muhtemelen
1826'da kapanmış olan Localara mensup Masonlar idi.

Bu rapor aynı zamanda Masonluğun Türkiye'de nasıl tanındığını da
göstermektedir. Bu konuda başka belgeler de vardır. 15 Aralık 1865 tari-
hinde Türkiyedeki İngiliz Locaları Mahalli Büyük Locası İzmir'de bir celse
akdetmiştir. Bu celsede, Mahalli Büyük üstad Henry Bulwer K.'in yerine
görevlendirilmiş olan Hyde Clarke K., konuşmasında şöyle demektedir :

«... Bir İngiliz, veya Amerikalı Mason, masonlukla ilgisini açıkca belir-
tebilir, çünkü bundan kendisi için en ufak bir kötülük doğma endişesi yok-
tur; böyle bir hareket gerçek cesaret sayılmaz ve bundan fayda da gelmez.
Halbuki, bazıları şimdi bile zulüm görmekte olan yerli K.lerin masonlukları-
nın bilinmesi, mesleklerinin veya iş bağlantılarının kaybolmasına sebep
olabilir, veyahut politik durumlarına zarar verebilir

Eski Mahalli Büyük Üstadımız Brown'un geçenlerde haklı olarak yazdığı
gibi, masonluğa bu memleketteki müslümanlar daha henüz iyi gözle bak-
mıyorlar, ve daha cahil olanlar da prensiplerimizin Allahı inkâr ettiğini sa-

nıyorlar. Gene Brown kardeşimizin dediği gibi, aynı görüşler, Masonluğu korkunç bir şey sayan cahil yerli hıristiyanlarca da paylaşılmaktadır. Müslümanların arasındaki cahillerin bu ön yargıları kadar asılsız ve haksız bir şey olamaz, çünkü bunların daha bilgili ve daha dindar olanlarının çok iyi bildikleri gibi, daha inançlı müslümanlar ile masonlar arasında çok içli bir prensip birliği ve çok yakın bir uygulama benzerliği vardır... (3)».

Sonradan 5. Murad adı ile tahta çıkan veliaht Mehmed Murad'ın tekrisini Grand Orient de France'a bildiren Üs. Muh. Kleanti Skalyeri, 23 Ekim 1872 tarihli mektubunda bu konuda şöyle yazıyor :

«...güzel kuruluşumuza en çok ihtiyacı olan olan memleket bizimkidir. Burada çeşitli dinler, milletler, ırklar, dolayısıyla anlaşmazlıklar ve kinler vardır. Padişah, nazırların ve halkın büyük ekseriyeti Masonluğa kötü gözle bakarlar. Kaç defa mabetlerimizin kapılarında bekleyen hafiyeler gördük, Kaç defa maksadı aramıza girip müslüman Kardeşlerin isimlerini öğrenmeye çalışan kimseleri tekris ettik. Bu müslüman Kardeşlerin bir çoğu ya işinden atılmış, ya rütbeleri alınmış, yahut sürülmüştür. Bizim tam bir isim listemiz polis elindedir. Masonluğun, müslümanları hıristiyanlaştırmaktan başka gayesi olmayan bir teşkilat olduğunu padişaha inandırmak için türkçe bir kitap yazılmıştır (4).».

(Devamı Var)

- (1) Bkz. MİMAR SİNAN, Suha UMUR, «Türkiye'de Masonluğun uyku dönemleri», Sayı 58, Sh. 9-11, 1985.
- (2) Ekmelettin İHSANOĞLU, «19. Asrın Başlarında —Tanzimat Öncesi— Kültür ve Eğitim Hayatı ve Beşiktaş Cemiyet-i İlimiyesi Olarak Bilinen Ulema Grubunun buradaki yeri», Osmanlı İlimi ve Mesleki Cemiyetleri, İstanbul, 1987.
- (3) Metnin tamamı için bkz. MİMAR SİNAN, Hyde CLARKE, «15.12.1865 günü İzmir'de yapılmış olan Türkiye Provansyal Büyük Locası oturumu tutanağı», Sayı 3, Sh. 83-90, 1967.
- (4) Bu kitap Pertev paşanın «Habname» isimli kitabıdır.

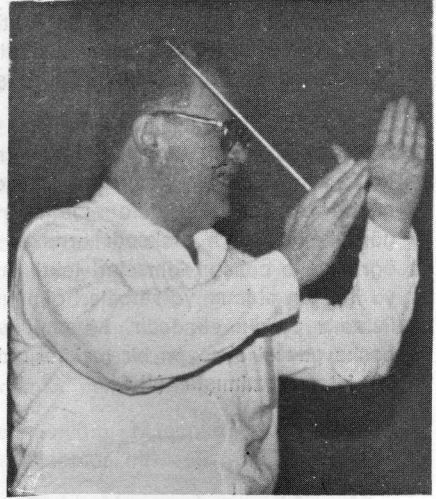
SANATKÂR KARDEŞLERİMİZ (3) :

ORHAN TANRIKULU

Ömer SABAR

Birçoğumuzun okulda veya yakın arkadaşları arasında bir lakabı olmuştur. Senelerce efendiliği ve yardımseverliği yüzünden kendisini sevenlerce Orhan kardeş diye çağırılan Orhan Tanriku K.: imiz herhalde o günlerde, birgün M. olacağını hiç aklına getirmiyordu.

Ankara Devlet Konservatuari mezunu Orhan Tanriku K.: imiz 1968 yılında ABD de Robert E. Page, Aaron Copland, Erich Leinsdorf, 1971-1977 yılları arasında İtalya'da Igor Markevitch, H. Blomstedt ve Franco Ferrara ile şeflik çalışmış, 1977 yılından itibaren Ankara Devlet Opera ve Balesinde Orkestra Şefliği, aynı kurumda 1981-83 yılları arasında Genel Müzik Direktörlüğü, 1983-84 yıllarında İstanbul Devlet Opera ve Balesinde Müdürlük yapmıştır. Şu anda İstanbul Devlet Opera ve Balesinde Orkestra Şefi olan K.: imiz, 1968-69 da Ankara Oda Korosunu kurmuş, 1969 da Halkevleri Oda Orkestrası Müzik Direktörlüğüne getirilmiş, 1973 de İtalya'da çalışırken Venedik'te «İtalyan Lirik Müziğinin En İyi Yorumu» ödülünü kazanmış, 1974-75 de bir yıl «Teatro Massi-

mo» da (Palermo) çalışmıştır. 1977 yılından sonra ABD, İtalya, Fransa, İsviçre, Avusturya, Bulgaristan, Romanya ve Yugoslavya'da birçok konser ve opera idare etmiştir.

Remziye Alper Tanriku K.: imiz hemşiremiz de Ankara Devlet Konservatuariinde Frida Böhme, Carlo Galliffi, Maria Carena ile çalışıp mezun olmuş, daha sonra Münih'te Prof. Glettenberg, Köln'de Prof. Witsch, Roma'da S. Cecilia Akademisinde Madame Gianna Pederzini, Palermo'da Madame Gina Cigna

Remziye Alper Tanrikulu Hemşire, Bükreşte «Aida» rolünde.

ve Salzburg'da Maestro Ralf Weikert ile çalışarak mesleğinde büyük bir aşama yapmıştır. Şu anda, İstanbul Devlet Opera ve Ba-

lesinde Solist Sanatçı olarak görev yapan hemşiremiz, 1974-76 yılları arasında birçok uluslararası konkurda büyük ödüller kazanmış olup, Türkiye ve Türkiye dışında İtalya, Almanya, Belçika, Fransa, Bulgaristan, Romanya gibi birçok ülkede de başarılı temsiller vermiştir.

Remziye hemşiremiz ve Orhan K.:imizin arkadaşlıkları konservatuarda başlamış. Konservatuar sonrası kısa bir flört devresi ve evlilik... Remziye hemşiremiz kocasının M. olmasından memnun olup olmadığı konusundaki soruya şöyle cevap veriyor :

«Çok memnunum. Zaten Orhan'ın M. olmasını ben istedim. Bu konuyu tetkik ettim ve güzel birşey olduğuna karar verdim. Orhan'ı da bu hususta teşvik ettim.»

Orhan Tanrikulu K.:imiz 1981 yılında Ankara vadisinde Üçgül M L. sında tekris olmuş. Sonra 1983 yılında İstanbul'a yerleşince İdeal Muh.L. sına tebenni etmiş. Orhan K.:imiz ayrıca sanatıyla M. luğa katkıda bulunmuş ender K.:.leri-mizden... W.A. Mozart K.:.'in M. ilk müziğinin Türkçe sözlerle plağacınlmasına önyak olmuş ve orkestra ile koroyu yöneterek bunu gerçekleştirmiş. Suha Umur K.:.imizin de teşviki ve yardımıyla Cevat Memduh Altar K.:.imiz Türkçe tercümesini yapmış ve İhan

Orhan Tanrıkulu K., Nuru Ziya sokağındaki bir Tenue Blanche'ta, verilecek konserin açıklamalarını yaparken.

Orhan Tanrıkulu K., Nuru Ziya sokağındaki bir Tenue Blanche'ta, verilecek konserin açıklamalarını yaparken.

Usmanbaş da prozodisini yerleştirmiş. Çok kısa süren provalar ve kayıt...

Orhan Tanrikulu K.:imiz araştırmayı, konferanslar hazırlamayı, inceleme yazıları yazmayı çok seviyor. Dolayısıyla M. lukta da bu konuda çok faal. M. luğun kendisine insani bakımdan çok faydası olduğunu çok şeyler kazandırdığını ve bu mesleği çok sevdiğini ifade ediyor. M. olduktan sonra mesleki yönden biraz zarar görmüşse, de, bu onun M. luğa olan sevgisini azaltmamış, Kısacası toleransı oldukça fazla bir K.:imiz...

1984'de Bükreşte tatlı bir müş-

terek hatıraları var hemşiremizle K.:imiz... G. Verdi'nin Aida operasını O. Tanrikulu K.:imiz yönetiyor ve Remziye hemşiremiz de Aida rolünü söylüyor. Yalnız provalar çok az. Orhan K.:imiz solistler, koro ve orkestrayı ancak temsilde birarada görebiliyor. Sonuç mükemmel ve dakikalarca alkış... Bu arada Orhan Tanrikulu K.:imiz Grieg'in Peer Gynt suitinin Bükreşte ilk defa komple olarak icrasını da idare ediyor.

Hemşiremizle K.:imize ileri-deki hayatlarında da başarılarının sürmesini dileyerek kendilerinden avrılıyor.

ARAMIZDAN YANLIŞLIKLA GELİP GEÇEN KARDEŞİME

Sinan GÜRMENT

— «Şuraya altı ayda bir geliyorum, ondada ayaklarım geri geri gidiyor...

Bir oyun salonu bile yok... Bari bir saunası olsa yüreğim yanmaz.

O ne biçim yemekhane? Teybe bir kaset koymadan kafa çekilen yer kaldı mı? Şöyle hafif yollu kafayı bulupta, kalkıp bir oynamayı dene bak oynatırları...

Kaç defa geldik buraya boşuboşuna... Bir şey öğrendiysem, bir faydasını gördüysem arap olayım!

Yok şöyle duracaktım, böyle oturacaktım, yok selâmı şöyle çacacak, yürüyüşü böyle yapacaktım. Bir edebiyat parçalama ki, yeter artık sikti yahu! Sanırsın Dünyacı bunlar yaratmış...

Uğraş didin, bu günkü seviyene gel, herkes sana iki büküm, sonrada burada bir sürü martaval dinle : Yok acemiymişsin, yok daha yeni doğmuşsun, yok çırcıkmışsin, yok kalfaymışın...

Bir de devamsızsin lafları, dudak bükmeler... Beş kuruşluk menfaatim olsa bari.

Keyfim, rahatım yerindeyken, öyle kimsenin oyuncacı olmaya niyetim yok. İlk anlattıklarında bu işin bu kadar yavan olacağını anlamalıydım. İsmi sağda solda bu kadar şişirilmiş olmasa, aidatını bile ödemeye değmez. Dahada sıkarlarsa alsınlar başlarına çalsınlar, sokağının köşesinden geçersen kör olayım...»

Aramızdan yanlışıklıkla gelip geçen arkadaşı, kardeşimiz.

Üzgünüz sana masonluğu beğendiremedik, aradıklarını bulamadın bu çatıda. Seninde masonluğa bizim gibi ölümden öteye bağlanmanı isterdik ama zorla güzellik olmaz. Tutmayalım, sıkmayalım seni, hayatını kendi değerleriyle dilediğin gibi yaşa, yolun açık olsun, uğurlar ola... Yok, sende bir kabahat yok, sana güvenmiş değiliz. Çünkü sende olmayanı senden istemeyiz.

Yok illaki bir kabahatli aranacaksa, kabahat önce seni aday gösteren kardeşimizde, ola Seni yeterince elemeyen, tartmadan, denemeden, sende masonik değerlerin yeterli olduğuna iyice kanat getirmeden, kimbilir belki- de sana iyilik yapmış olmak için, koluna takıp, seni ünlü bir kulübe üye yapar gibi buralara getiren kardeşimizde ola. Kabahatin bir kısmı hepimizde,

Senin olsa olsa, hoşça vakit geçirilecek bir bekârlar kulübü arayışında olduğunu farkedemediğimiz için.

Haklısın, senin buraya gelmene gerek yok. Sen duyduğuna inanmış, sormaya gerek duymamış, işi bitirmişsin. Sen küçücük Dünyacığımızdaki tüm canlılar gibi sadece yaşamaya, belki onlardan biraz farklı olarak iyi yaşamaya çalışıp, geçip gideceksin. Senin kendinle alıp veremediğin yok, oysa bizim var. Bizim kendimizi kendimize sormaya, Evreni kendimize sormaya, düşünmeye ihtiyacımız var.

İnsan dediğin egoizmi, tutkuları, ihtiras ve zaafı, öfke ve nefreti, kompleksleri ile tıpkı bir vahşi at.

Sen o ata, bir inanç sistemindeki terbiye emirlerini, nasihatları, ceza tehditlerini, mükafat vaatlerini aktarmışsın, senden günah gitmiş... Biz tı binerek terbiye ediyoruz. Onun tüm reflekslerini hissederek, baş kaldırışlarını kontrol ederek, ama yıllar sürse onu terbiye azminden vazgeçmiyerek. İşte, bunun için kendimizle alıp veremediğimiz var. Bilincimiz, muhakememiz, irademiz, tüm zaaflarımızla amansız bir savaşta. Küçük Dünyamızda yaşayan diğer canlılarda hiç olmadığı gibi, sende, içinde yaşadığın Evrene soracağın soru yok.

Kafanda sorularla dolu olması gereken boşluğa, insanın sahip olduğu bilgi kısıntısı üzerine inancı basmış, hava boşluğu bile bırakmamışsın. Oysa bizim kafamız suallerle dolu ve tek tek onların cevabını, gerçeği ve yalnız gerçeği arıyoruz.

Eğer gerçeği ve bilincimizi bir heykelde resmediyorsak, sen hayali, düzmece bir kalıba alçıyı dökmüş, aynı kalıptan çıkmış milyarlarca eşi gibi heykeli bitirmişsin. Oysa biz taştan yonttuğumuz heykele, her bir vuruşumuz için, bilincimizde gerçeğin biraz daha aydınlanışını bekliyoruz. Heykelimiz nesilden nesile yavaş yavaş şekillenecek, ama hiç bir zaman bitmeyecek, zira bitmesi için Evrenin Ulu Mimarı ile eşleşmek gerek. Ancak hiç bitmesede herçağda, gerçeği arayan, soran ve düşünen insanın, Evrende ulaştığı noktayı gösterecek.

Kardeşim, seni buraya çekecek oyunları, eğlenceleri tertiplemedik, tertiplemedik. Çünkü biz bu mabede kendimizi tanımaya, düşünmeye ve gerçeği sormaya geliriz. İnsanlık için, masonluk için ettiğimiz yemini hatırlamaya, tazelemeye geliriz. Buradaki üçgen aynada bedenimizden öte görüntümüze bakmaya, eğer önceden görmediğimiz bir çirkinlik varsa, onu güzelleştirmeye geliriz.

Mesleğimizin oto kontrolü bu.

Ama sen kardeşim, buraya yanlışlıkla geldiğini, burada cradığın bir şey olmadığını söylüyorsun. Bir ayağın mesleğimizin dış alemdeki isminin etkisiyle kapının içinde, diğeri mantaliten, incinçların, istek ve beklentilerinin kapının dışında, müteredit bekliyorsun. Çık kardeşim, seni aramıza aldığımızda sevinmiştik ama, biz gerçeği kabul ederiz, kendini sıkma. Sana hayatta mutluluk dileriz, güle güle... Çıkmadan şunu da bilesinki, elindeki ayağından heykeli atıp, aramıza, çekiç ve kalemle katılmayı içtenlikle dilediğinde, sana kalbimiz sevgi, kollarımız sevinçle açık, bunu unutma...

Bizler böyle bir insanın aramıza gelmiş olabileceğine inanmıyoruz. Ama bu hiç gelmeyecek demek değildir. Ne demişler : Kıssadan hisse...

[Prof. Dr. Ziya Umur'un, «Masonluğumuzun Karşılaşabileceği Tehlikeler» adlı makalesini, Ekim sayımızda yayınlamıştık. Aynı konuda değişik görüşleri, Hasan Yelmen K.'in, Piramit Muh. L.'sının bir panelinde yaptığı konuşmadan aktarıyoruz.]

MASONLUĞU BEKLEYEN TEHLİKELER

Hasan YELMEN

Masonluktaki tehlikeler konusunda, iki tanesinin üzerinde durmak istiyorum.

Benim kanıma göre Masonluğu bekleyen en büyük tehlikelerden bir tanesi çoğalmamaktır. Kısır bir denge içinde bu işi götürmemizdir. Türkiye'de kısa zamanda çok büyük çoğunluk oldu. Herşeyde çoğunluk oldu: İnsanları çoğaldı. ekonomisi de çoğaldı. Dertleri de çoğaldı. Sevinci de çoğaldı. Bençe tek çoğalmayan şey Masonluk camiası. Bir şey çoğalmıyorsa, birşey kabuk bağlıyorsa eğer, orda bir tehlike vardır. Onun için bu konuyu ana hatlarıyla söylemek istiyorum. Benim kanıma göre en büyük tehlike Masonluk için çoğalmama meselesidir. İkinci büyük tehlike Masonluğun çekingen olması, cesaretsiz olması, belki kelimeler yeterli olmuyor ama, kendisini gizleme ihtiyacı duymasındır. Bu da beni çok düşündürüyor ve de iki şekilde düşündürüyor. Bir tanesi şudur: Ben bir taraftan çoğalmayı teklif ederken, çoğalmayı sağlayacak elemanlar bulmak icap ediyordu dışarıdan. Bunları aradığım zaman ilk karşılaştığım sual — yahut da ilk karşılaştığım muhalefet — siz gizlisiniz denmektedir. İstedığınız kadar anlatınki siz gizli değilsiniz, kapalı bir cemiyettensiniz. Onu da kabul ettiremezsiniz. Siz hiçbir zaman bizim dışımızdakilerin kafalarındaki gizlilik imajını silip atamazsınız. O nedenle dışarıdaki hariciler bizi, ne yaparsak yapalım, gizli bir cemiyet olarak görmektedir ve çoğu kimse bugün herşeyin açığa çıktığı bir devrede, herkesin cesaretle ortaya çıktığı bir devrede kapalı olmayı, gizli olmayı kendileri için bir sakinca görmektedir. ve kendilerini teklif ettiğiniz zaman, Masonluğu pek kabule yanaşmamaktadırlar. Demekki iki tane büyük tehlike var. Bir tanesi çoğalmamak, ikincisi gizli, sakıncalı, çekingen olmak.

Bunun için, ne gibi çareler aramak lazım? Çareler aramadan evvel bir prensip kararına varmak lazım. Türkçede güzel bir deyim vardır: «derdini söylemeyen derman bulamaz» O nedenle eğer biz bir tehlike yoktur dersek

o zaman hiçbir tedavisini de bulmak mümkün değildir. Hatta konuşmaya da gerek yoktur.

Tehlikeler çeşitli olabilir. Ama eğer tehlike hakikaten varsa bunu da tedavi etmek lazım. Masonluğun dinamizmi ve hatta yıllarca, yüzyıllarca yaşamasının nedeni bence, devamlı kendisini yenileyebilmesidir. Her ne kadar bizim bir takım Landmarklarımız varsa da, bu Landmarklar içinde ve onların etrafında bir yenileme imkanı aranır ve bulunabilir kanısındayım. Onun için böyle kalıplaşmış olmak bence Masonluğa çok çok yakışan ve yaraşan bir şey değildir. Masonluk hiçbir zaman kabuk bağlamayı içeren, öneren bir meslek değildir. Hep yeniliğe, hep dinamizme, hep iyi şeye doğru gitmektedir. O nedenle biz de bu kalıplar içinde yeniliğe doğru gitmek imkânlarını arar, buluruz. Yeter ki bir tehlike içinde olduğumuzu anlayabilelim.

Şimdi gelelim önerilere. Evvela çoğalmak için hakikaten çok büyük faaliyetlerde bulunmamız lazım. Seçerken kaşına, gözüne, bıyığına, sakalına, saçına kadar incelemekte ben büyük hatalar çıkacağı kanaatindeyim. Çünkü biz zaten —tabirimiz çok açıktır— ham taş arıyoruz. Ham taş tozlu olabilir, ham taş sivri olabilir, çok çeşitli şeyler olabilir. ama bu çatı altında biz, usta taşçılar olarak, o taşı silmesini de biliriz. Köşeli hale getirmesini ve kullanılabilir hale getirmesini de bilebiliriz. O nedenle ille hiç hatasız insan aramak yerine biraz hatalı insan da olsa burda kabul etmek ve onu yontmaya çalışmak, lazım. O nedenle seçimlerde çok fazla titizliğe gitmememiz lazım kanısındayım. Onun için bir taraftan çoğalmamanın hata olduğunu, tehlike olduğunu görürken, çoğalmayı arttıracak yolları da onun bir zıt teklifi olarak koyuyorum. Tehlikeleri bertaraf etmek için önemli faktörlerden bir tanesi çoğalmaktır. Hatta bu çoğalmayı ben kendi locamda bazen derim ki: 3 bin, 5 bin, 50 bin değil, 500 bin-hatta Türkiye 50 milyonluk nüfus olarak belki bu 5 milyona da çıkabilir. Bazı kardeşlerimiz diyecek ki, kendimize burada bir yer bulamıyoruz, nerde yer bulacağız? Nerde Loca bulacağız? Hangi çatıda toplanacağız?

Mason bulmak, insan bulmak zordur. Mekân bulmak o kadar zor şey değildir. O nedenle, mekân bulunur, insan bulunmaz. Eğer biz Mason bulursak, insan bulursak, çok insan bulursak inanıyorum ki, çok mekânlar da bulabiliriz. Burası bize yetsin, yetmesin, yeni mabetler inşa edebiliriz. Ama insan bulmakta zorluk çekiyoruz. Bunu kabul etmek lazım. Mekân bulmak için bence çareler çok daha kolaydır.

İkinci tehlikeden bahsettim. Dedim ki «Gizleniyoruz, çekiniyoruz. Bir çekingenliğimiz, bir korkaklığımız, bir cesaretsizliğimiz var.» Bunu da itiraf etmek lazım; mesela geçen hafta biz Piramit Locası olarak bir otobüsle

Topkapı Sarayına gittik. Bir gezi yaptık. Oraya gelen bir çok otobüs gördük. Her otobüste bir levha var. Bilmem İstanbul Kız Lisesi, Yok bilmem nerenin ne cemiyeti, vs... Ben hayatımda, Masonlar bunca gezi yapıyorlar, bu Mason cemiyetidir, yahut da, şu Locadır diye bir yazı görmedim. Niye korkuyoruz? Niye çekiniyoruz? Arkadan bir cenaze ilanı görüyoruz, Sevgi Kardeşleri diyor, Piramit Kardeşleri diyor. Hiç kimse kalkıp da Piramit Locası, Sevgi Locası, Mason Locası ismini bir gazeteye koyamıyor. Belki diyebilirsiniz ki, o ölen kardeşimiz belki açıklanmasını istemiyordur. Ben böyle bir mazereti şahsen kabul etmiyorum.

Bugün çok eğri ilişkilerde olan insanlar bile, dünyada kamu oyuna çıkıyor, ben şuyum, ben buyum, falan filan diyebiliyor. Biz bu kadar süzül-müş, bu kadar seçme insanlarız. Korkuyoruz Mason olduğumuzu ilan et-meye ve Türkiye'de bu korku biraz daha fazladır. Hamburg'da Alman Ma-sonluğunun 250. nci yıldönümü kutlanıyordu. Pek Sayın Büyük Üstadımızın da bu merasime iştirak ettiğini öğrendim. Alman Televizyonu uzun bir süre Masonluğa ait pek çok konuşmalar, pek çok yazılar, pek çok gösteriler or-taya koydu. Tekris Merasimini Fransız Televizyonu almış, A'dan Z'ye kadar yayınlamış.

Türkiye'de her hangi bir konuda biz çekingen davranıyoruz, korkak dav-ranıyoruz gibi geliyor bana. Daha cesur davranmalıyız. Her Mason hiç ol-mazsa günde bir kişiye kendisinin Mason olduğunu söylemesinde beş yarar görüyorum. Korkmaması lazım, çekinmemesi lazım. Uzun yıllar, hep böyle çekindik, ama artık çekinmememiz lazım. Ben mesela, bilmiyorum neden cesaret alıyorum ama, çok defa benim çalıştığım arkadaşlarıma Mason olduğumu, söylüyorum ve Masonluk meselelerini açıyorum. Hatta bir ente-resan örnek daha vereceğim, benim ablam 5 defa Hacca gitmiş bir insan-dır. Devamlı bir üzüntüsü vardı «Kardeşim sen Mason mu oldun?» diye. Nihayet mecbur oldum, kalktım kitaplarımı gösterdim. Dedim ki «Bakın, ritüellerimizde biz yemin ederken kitap üzerine el basarak yemin ediyoruz.» «Ay, öyle mi?» dedi. «Kitap var mı sizde?» dedi.

Şimdi söylemek lazım, çekinmeden söylemek lazım ve biraz tanıtmamız lazım. Tanıtım diye bir olay vardır. Buna reklam deniyor. Ama ben reklam kelimesi üstünde durmuyorum. Masonluğun reklama ihtiyacı yoktur ama Ma-sonluğun tanıtıma ihtiyacı vardır. Her şey, herkes, her müessesese kendisini tanıtmaya çalışıyor, her cemiyet kendisini tanıtmaya çalışıyor. Tek tanıtmaya yanaşmayan bir teşekkül olarak Masonluğu görüyorum. Onun için tehlikeye karşı panzehir olarak tanıtımı öne atıyorum, Masonluk kendisini tanıtmalıdır. Masonlar kendilerini tanıtmalıdır.

AZ BİLİLEN BİR MASONİK FAALİYET

«YOKSUL HASTA ÖĞRENCİ DOSTLARI DERNEĞİ»

1954 yılında içlerinde ebedi meşrika intikal etmiş kardeşimiz Dr. İhsan Karlık- lı'nın da bulunduğu 16 Doktor, 1 eczacı, 3 hemşire, 8 öğretmen ve 7 çeşitli meslek sahibi ki cem'an 35 kişi tarafından kurulan, 1962 yılında «Genel menfaatlere yararlı dernekler» arasına kabul edil-

miş bulunan ve bu gün üyelerinin büyük bir kısmı hayırsever kardeşlerimizce oluşturulan : «**Yoksul Hasta Öğrenci Dostları Derneği**» İstanbuldaki sağlık kurumlarında yatan tüberkülozlu veya bu hastalığa müsait yoksul öğrencilerin tedavileri ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Dernek, kurulduğundan lirlere, binlerce muzdarip bu güne kadar elde ettiği genç öğrencinin tüberküloz

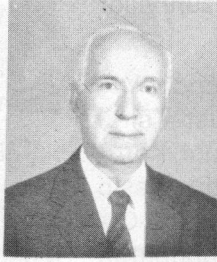

hastalığı ile mücadele için muhtaç buldukları ilâçları ve diğer muhtelif malzemeyi tedarik ederek, kendilerinin haberi olmadan, başuçlarına yetiştirmekle, kendilerinin hayata kazandırılmasında yardımcı olmuştur.

Dernek, ilk olarak Valdebağındaki Prevantorium ve Sanatorium bahçesinin bir köşesindeki Sultan Abdülaziz'in tarihi dinlenme köşkünde çalışmaya başlamış olup,

daha sonra Kadıköy, Bahariye Caddesi No. 63 deki Çam Apartmanınının 5. katını satın alarak dernek merkezini bu adrese nakletmiştir.

Bu gün dernek, Beyoğlunda altında 4 dükkânı olan bir otel ve dernek merkezi binasında depo katı olmak üzere 3 gayrimenkule sahip olup, otel ve dükkânlardan elde ettiği kira gelirleri, bağışlar ve üye aidatları ile yar-

dım hizmetlerini sürdürmektedir.

Derneğin Yönetim Kurulunda başta merhum Dr. İhsan Karlıklı K. olmak üzere merhum Hayrullah Örs, K. merhum Profesör Ahmet Kut-si Tecer ve eşi Meliha Tecer, Merhum Şakir Onuk, Merhum Prof. Dr. Muhittin Erel, ve Merhum Hakkı Dilgimen, Merhum Muhittin Temizer, Nejat Engintalay Nesip Aksüt, Ergun Zogo ve Sabahattin Yolaç K.'ler uzun yıllar görev yapmışlardır.

Halen görev yapan Yönetim Kurulu : (Üst sıra, soldan sağa) Kemal Karamerca K. (Bşk. Yrd.), Nesip Aksüt, K. (Başkan), Sn. Orhan Çam (Sek.), Sabahattin

Yolaç K. (Muhasip üye), Sn Gülsevin Erkmen (Üye). (Erol Erkmen K.'in eşi)

Yedek Üyeler :

Tunç Timurkan, Ünal Göktunca, Nasih Tümay, Atakan Dikmen, Ethem Borucu,

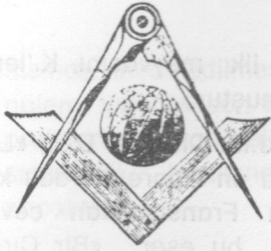
Denetçiler :

Tayfun Akgüner, Firuz Nikrevan, Osman Şanlı

Yedek denetçiler :

Erdoğan Kutkan, Erol Erkmen, Oğuz Tegün

Bunlardan Sayın Gülsevin Erkmen ile Sayın Orhan Çam dışındaki tüm görevliler Masondurlar .

Masonların Dünyasından

TÜRKİYE YÜKSEK ŞURASI GÖREVLİLERİ 1988

(Arka sıra, soldan sağa) Neş'et Sirman (B. Merasim Üs. Yomtov Garti K.'e vekâleten), Süha Hızal (B. Um. Haz. ve Has. Em.), Mehmet Fuat Akev (B. Şansölye), Saim Bostancıoğlu (B. Muhafız), (Ön sıra, soldan sağa) Falih Erksan (B. Um. Kâtip), Pek Sayın B. Üs. Orhan Alsaç, Sahir Erman (Hâkim B. Amir), Faruk Erengül (H.B.A. Temsilcisi), Ziya Umur (B. Um. Nâ), Orhan Alpyörük (B. Muhakkik) Kardeşler. Adnan Ergeneli K. (B. Evrak Md. ve Kitap Muhafızı) resim çekildiğinde hazır bulunamamıştı.

Yurt İcinden :

★ Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti Türkiye Yüksek Şurası adına her sene yapılması mutad olan Şapitrler ve Olgunlaşma Locaları için Şölen, bu yıl, Pek Sayın B. Üs. Orhan Alsaç K.'in izini ile, 5 Kasım 1988 Cumartesi günü saat: 11.07'de, İstanbul'da Nuru Ziya sokağındaki lokalimizde, Dr. Cahit Bergil K.'in başkanlığında, Dirlık Hakim Şapitri tarafından düzenlenmiştir. Çok kalabalık bir kardeş topluluğunun katıldığı Şölen, bir Ritüelik Agap ile son bulmuştur.

★ Geçtiğimiz Ekim ayında, İzmir vadisinde, bütün Masonlara hararetle tavsiye edebileceğimiz bir kitap yayınlanmıştır. İzmir Bölgesi Kitaplığını, Kitaplık Kolundaki diğer K.'lerle birlikte düzenlemekte olan Üner Birkan K., Türkçe Masonik literatürünün azlığını bir kerre daha farketmiş ve bu boşluğu doldurmak için sarfettiği gayret-

lerin ilk meyvasını, K.'lerine sunmuştur.

J.M. Chartier B.'in «Lettres a un Apprenti» adlı kitabının Fransızcadan çevirisi olan bu eser, «Bir Çırağa Mektuplar» adı altında ve Bekir Tantürk K.'in sunuş yazısı, mütercimim önsözü ve «... bir Üs. Masonun, yeni eriştirilmiş bir Ç. Mason K.'ine otuzüç mektupla, Ç. derecesini ilgilendiren konuları bir «söyleşi» havası içinde, tatlı, içten bir anlatımla aktarması...» bölümlerini ihtiva ediyor. Üner Birkan K.'in bu kıymetli çalışmasının, daha başka K.'leri de bu yolda çalışmalar yapmağa heveslendireceğini ümit ederiz. Yalnız Ç. Masonların değil, her K.'in aynı zevkle okuyacağı 68 sahifelik bu kitabın, diğer vadilere de gönderileceğini tahmin ediyoruz.

★ 23 Aralık 1988 tarihinde yapılması planlanan bir toplantıda, Pek Sayın B. Üs. Orhan Alsaç K., bazı mimar K.'lerimizle, İstanbul va-

tedisinde inşa edilmesi düşünülen yeni Mason binasının projelerinin son şekli konusunda fikir teatisinde bulunacaktır.

★ İstanbul'daki Mason lokalinin KÜTUPHANESİ AÇILDI. Nuruziya sokağı, 21 numaralı üçüncü katındaki toplantı odası, şimdilik kütüphane, Gülçin Yücel hanımın yönetiminde, haftanın 5 günü, saat 14 ile 18.30 arası, Kardeşlerin istifadesine sunulmaktadır. Henüz sayıları nisbeten mütevazı olan ve yabancı dildekilerin çoğunlukta olduğu kitaplar dışarıya verilmemekle beraber, istenilen bölümlerin fotokopileri çekilebilmektedir. Gould, Coil, Mackey, Ligou gibi şöhretli Masonik yazarların Masonik Ansiklopedilerinin bulunduğu kütüphanemizin paha biçilmez köşesi ise, İngilterenin ve dünya Masonluğunun en eski ve saygıdeğer araştırma Locası olan Quatuor Coronati'nin her yıl yayınladığı «Transactions» ları-

nın, 1888 tarihli ilk sayısından bugüne kadar olan komple koleksiyondur.

★ Türkiye B.L.'sı matricülüne iki yeni L. ilave edilmesi için çalışmalara başlanmıştır. Gün Muh. L.'sı K.'lerinden bir grup «GÖNYE», ve Kardeşlik Muh. L.'s. K.'lerinden bir grup da «YEDİTEPE» isimleri için, B.L.'dan isim tasvibi almışlardır. Kurucu K.'lere, çalışmalarında başarılar diler, bu iki yeni L.'nin kuruluş çalışmalarının parlak bir şekilde neticelenmesini temenni ederiz.

★ Atlas Muh. L.'sı, kırkıncı kuruluş yıldönümünü kutluyor.

Bu vesile ile 26 Kasım 1988 tarihi için, Divan Otelinde birçok K.'in davet edildiği bir balo düzenlendi.

30 Kasım 1988 tarihindeki celsenin programı ise bütünüyle kırkıncı yılın önemini belirtir çalışma ve konuşmalara ayrıldı.

Bu celsede, Üs. Muh. Al-

bert Menase'nin açış konuşmasını takiben D. Kohen K. Atlas'ın tarihçesini belirtir kısa bir konuşması ve V. Sidi K.'in «Semboller - Evrensel Bir Dil» konulu çalışması planlandı.

Celsenin bundan sonraki bölümünde ise geçmiş dönemlerin Üs.: Muh.'leriyle, yirmibeş Masonik yılını dolduran K.'lerin plaket ve madalya ile ödüllendirilmesi düşünüldü.

YURT DIŞINDAN

★ **Marş Kralı : John Philip Sousa K.**

Amerikan tarihinin en büyük marş müziği bestekârı, Sousa K., en meşhurları «The Stars and Stripes Forever» olmak üzere 136 marşın bestekârıdır. Bunlara ilaveten 15 operet, 70 şarkı, 300 düzenleme ve 7 kitap yazmıştır.

John Philip Sousa K., 1881 yılında, Washington D. C.'de, 10 numaralı Hiram L.'sında tekris olmuştur. Öldüğü

zaman 50 yıldan fazla bir süre Mason idi. Locası, Kongre Mezarlığında, bir Masonik cenaze töreni tertip etmiştir.

★ **Auckland, Avustralyadan,**

Geçtiğimiz 10 yıl süresinde, Auckland Masonik Fuar sayesinde, Kuzey Avustralya Mason Hasenat Kuruluna, 311.000.— dolar verilmiştir. Kurul genelde bu geliri, Roskill Masonik Yurdunu geliştirmek ve büyütme için harcamaktadır.

Hernekadar adı Fuar ise de, aslında bir kermes - panayır karışımı olan bu organizasyon, Eylül ayının ikinci Cumartesinde yapılmakta. 1972'de ilki kurulan bir K.'ler ve hemşireler komitesi tarafından düzenlenen bu etkinlikte, 14 büyük çadır altında 30 değişik tipte mal satılmakta. Trikodan patates ve soğana kadar uzanan mal yelpazesi çok büyük bir alıcı kitlesi toplamakta ve öğlene doğru tüm teşhir edilen emtea satılmış olmaktadır.

Bir Mektup :

MART-NISAN 1933

BÜYÜK ŞARK MECMUASINA

Muhterem efendim,

Türk Dili Tetkik Cemiyeti, Türk dilini özleştirme ve bütünleme işinde, başta memleketin münevverleri olmak üzere, bütün milleti alâkalandırmanın başarılacak büyük işe ne kadar faydalı olacağını bildiği için, her yerde çıkan bütün Türkçe gazete ve mecmualarda birer Dil Köşesi ayrılmasını, her millet işinde değerli varlıkları yardımcı olan matbuattan rica etmeğe karar vermiştir.

Cemiyetin neşriyat kolu bütün gazete ve mecmualardaki Dil Köşelerini gözönünde tutarak bunlardan kolların faydalanmasına delâlet edeceği gibi bu Köşelerdeki yazılara da elinden geldiği kadar yardım edecektir. Bunu temin etmek için mecmuanızın içinde bu gibi yazılar bulunan sayılarından Ankarada Türk Dili Tetkik Cemiyeti Umumi Merkezine üçer tane gönderilmesini ve bu Köşelerde yapılacak neşriyatta bağlı küçük muhtırada bildirilen hususlara dikkat buyurulmasını rica ederim. Cemiyetimizin nizamnamesi ile Lûgat-İstilah kolu talimatnamesinden ve Derleme işleri için hazırlanan derleme kılavuzu ile defterinden birer tane takdim edilmiştir.

Mecmuanız muharrirlerinden Derleme işinde çalışmak isteyenler her yerde teşekkül etmiş olan Derleme heyetlerine veya ocaklarına müracaat ederek lüzumu kadar Derleme defteri alabilirler.

Saygılarımı sunarım, efendim.

T. D. T. C. Umumi Kâtibi

Dil Köşesi :

Bundan dört sene evvel Büyük Meş.: tarafından Mah.: lerde müzakere ve münakaşa edilmek üzere gönderilmiş olan mevzular arasında (Türkçemizin yükselmesi için düşündüklerimiz nelerdir?) mevzuu da vardı. Azası arasında birçok muallim ve muharrirlerin bulunduğu (Vefa) Mah.: Muh.: i tercihan bu mevzuu ele alarak

birçok celselerini dolduran münakaşalı müsahabe ve konferansları neticesinde düşündüklerini kısa bir raporla Büyük Meş.'a bildirmeğe karar vermiş ve raporun hazırlanmasını Mithat Sadullah, Mehmet Ali Haşmet ve Ali Şevket BB.'e havale etmişti. Bugün yukarıya aynen nakil ve dercettiğimiz izahat dairesinde (Dil İşine) bütün KK.'leri yeniden davet ederken dört sene evvel muhterem Ali Şevket B.'in kaleminden çıkmış ve Vefa'nın tasvip kararını almış olan bu raporu aynen sahifelerimize geçiriyoruz :

TÜRKÇEMİZİN YÜKSELMESİ İÇİN DÜŞÜNDÜKLERİMİZ

"Bizim kullandığımız Türk dilinin, (Edebiyat) dediğimiz güzel yazılarımızın tarihini hepimiz biliyoruz. Kara Osman oğulları devletinin ilk doğuş yıllarında açık ve sade bir Türkçe ile yazılan güzel eserler, Osmanlı imparatorluğu büyüyerek, İran ve Arabistana doğru genişledikten ve halifelikle hakanlık birleştikten sonra kullandığımız arapça ve acemce kelimeler gittikçe çoğalmış ve asıl ana dilimizdeki kelimeleri boğacak ve unutturacak biçimi almıştır. Okadar ki: Bu arap ve acem kelimeleri yalnız dilimize girmekle kalmamış, kendi kaidelerini ve terkiplerini - bir kelime ile, istiklallerini - beraber getirmişler ve senelerce dilimizde bir (Kapitulâsyon) hayatı yaşamışlardır. Pek uzak olmayan günlerde muallimlerimiz ve muharrirlerimiz Türkçemize (Osmanlıca) demişler ve (Lisânı osmanî, Türkçe ile Arabî ve Farisîden mürekkep bir lisandır) gibi tarifler bile yapmışlardır.

Türkçede yenilik düşünceleri son elli, altmış sene içinde yavaş yavaş kendini göstermiştir. Ancak diyebiliriz ki: Bugüne kadar temelli hiçbir iş yapılmamıştır.

Harf inkılabı üzerine artık bütün millet okuyup yazmasını öğrenebilecektir. Bundan sonra dilimizin düzelebilmesi ve yükselmesi de çok kolaylaşmıştır. Sevimli açık Türkçe, yavaş yavaş Acemce ve Arapçanın boyunduruğundan kurtulmaktadır. Arap ve Acemin o bitmez tükenmez kaideleri milli gramerimizden çıkarılmıştır. Dil encümeninin yazdığı (İmlâ lûgatinde) Arapça ve Acemcenin bize yararıyan kelimelerine yer verilmemiştir. Vilâyetlerde, (Sözderleme) dernekleri yapıldı. Memleketin birçok yerlerinde halk dilindeki unutulmuş, kalmış olan öz Türkçe sözleri bulacak, öğrenecek ve dilimizi zenginleştireceğiz. Görülüyor

ki: Türk dili en doğru yükselme yoluna girmiştir. Bu yoldan daha iyi ve daha çabuk yürüyebilmek için yapılacak şeyler. düşüncemize göre. şunlardır:

1 — Öz Türkçe sözleri; Arapça, Acemce ve Frenkçe karşılıkları ile gösteren etratlı ve büyük bir (Kamus) yapılmalıdır.

2 — Yazılarımız için değişmez ve şaşmaz tek bir biçim konulmalı, yazılış bir yasa altına alınmalıdır.

3 — İlim ve fen istilahlarımız dünyadaki medeni milletlerin birliğine uygun olmalıdır.

4 — Dilimize girmiş olan yabancı kelimeleri Türkçenin yasalarına uydurmalıyız. Bundan sonra (Arapça ve Acemce terkipler) kullanmamalıyız.

5 — Türkçede karşılığı bulunan sözlerin Arapça ve Acemcesi dilimizden atılmalıdır.

6 — Yazarken sözleri kısaca bağlamalı. (Resmî kitabet) denilen belâyı unutmalyız. (Yarım saatlik sözü bir solukta derlemeğe çalışanların güzel yazması kabil değildir.) Köy kanunu ile başlayan açık Türkçe yeni yapılan kanunlara da örnek olmalıdır. Bütün devlet odalarının yazıları sadeleşmelidir. Hükümet memurları bu işte de halka önyak olmalıdır.

7 — Gazetelerimiz, mektep kitaplarımız, ilim ve fen eserlerimiz kısa cümlelerle, açık ve öz Türk dilile yazılmalıdır.

8 — Halka yalnız okumayı değil, herhangi bir düşünceyi doğru söyleyip yazmayı öğretmeliyiz.

9 — Yukarda saydığımız yolda talebe yetiştirebilmek için mektep müfredat programları değiştirilmeli ve düzeltilmelidir.

Son harf inkılâbı Millete (kolay yazıp okumak) yolunu göstermiştir. Dil inkılâbı (doğru yazmak ve güzel söylemek) ve daha sonra (bilmek, öğrenmek ve öğretmek) yollarında Türk milletini yükseltecektir. Birinci (harf) inkılâbı, aşağıdan yukarıya doğru yürümektedir. İkinci (dil) inkılâbı, yukardan aşağıya inerek yürüyecektir. Bu inkılâbı yapmak vazifesi münevver zümreye düşmektedir. (Münevver zümrenin) cehil ve taassuba karşı birleşmesinden başka bir şey olmayan Mas'luk bu işte en mühim vazifeni kendisine düştüğünü unutmamalıdır. ,,

Ht.

ÜSTATLAR ÖNCEKİ BÜYÜK

Soldan Sağa

1 - Ön. B. Üs. (1912-15) 2 - Av. kalkınma teşkilatı - Ya-ban 3 - Aslan, kaplan, pan-terin yakın akrabası - Tanrı- Benim Tuğbam 4 - Kâinatın Mimarının sıfatı - 1/1.000.000 Km.— Oturma, 13 meydana koyma 5 - Mısırlı- ların güneş tanrısı - Ön. B. 15 Üs (1927-30) 6 - Devekuşu- nun kuzeni - Yıldız (İng.) - Kemi- ğe yakın olanı lezzetli olurmuş - Soyaçekim 7 - Arapça olumsuzluk edatı - Tibetin hayali kar adamı- Eskiden zaif - Haber ajansımız 8 - Ön. B. Üs. 1980-81) 9 - Ateşten çı- kar - Çoğul eki - Fistan, elbise 10 - Baş örtüsü - Latincesi Stannum, sembolü Sn - Erzurumlu veya Kü- çük 11 - «doğrudur» işareti - Viet- nam yılbaşı bayramı - Dip tarama avı 12 - Meşgalesi ne? - Eski bir gaz ocağı markası-İtalyada «pron- to», İngilterede «Hello» denir 13 - Eskiden siyasi parti veya tümen- Güçlü - Sanat, utanma 14 - Çalı ve barbunyanın akrabası - Orta 15 - Oyun - Suni iplik, veya bir cins boya - Sembolü Cl olan yeşilimtrak gaz.

Yukarıdan aşağıya :

1 - Eskiler nesic derdi - Hallac Mansurun kelimesi-Masonik nikâh-

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1									A	I					
2						E	L	A	L	E	M				
3	P	U	M	A											
4	E	U	M												
5			R	A											
6															
7	N	A												A	A
8	Ş	E	K	U	R	Q	K	T	E	N					
9															
10															
11															
12									M						
13									A						
14							E	V							
15							K	I							

larda yakılır 2 - Hakiki - Yazık ki 3 - Tanınmış Türk Masonik yazarların- dan - Uyuşuk, hımbıl (argo) 4 - Uygulama - Set'in kardeşi - Dul kadının oğlu 5 - Wimbledon birim- lerinden — A.B.D. eyaletlerinden 6 - Ön. B. Üs. (1909-12) 7 - Selanikte gel - Uçanları UFO'lardır - İlave 8 - Değer biçme, verme veya verilme- Becerikli, kolay, uygulama 9 - Ebu- Talibin oğlu - Hayret nidası - Spe- külatif Locaların rengi 10 - Riyadda parlama, parıldama - «Minik -» Se- zen Aksu - Ressamın ihtiyacı 11 - İşaret, 'iz-İstanbulun eski belediye hizmet işletmelerinden - Fulya, zer- rin 12 - İngilterede 40.5 ar-Çiftçile- re yönelik bir devlet bürosu (kısa)- fildişi veya sütürü rengi 13 - Fındıklı ile Hopa arası-Eski sinemamızın Şenol'u - Bizim DM. veya FF.miz 14 - Zâbitân ile erkân arasındaki subaylar - Rebîülevvel ayına işaret- sol si arası 15 - Ön. B. Üs. (1955-60)

M.M.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	E	K	R	E	M	T	O	K		M	A	I	L	
2	U	L	I		A	R	K	A		E	B	C	E	T
3	M		Z	A	T			T	N	T		A	M	I
4		H	A	Y	R	U	L	L	A	H	Ö	R	S	
5	F	A		I	A	M			F	A	D			
6	A	M	I	N		U			G	I	L	I	G	E
7	S	A	M	E		M		O	Z		P	E	R	I
8		S	E	R	V	E	T	Y	E	S	A	R	I	
9	T	I	C	U		N		A	K	E	L		M	U
10	E		E		S		A		E	R			E	L
11	N	E		M	I	M	K	E	M	A	L	Ö	K	E
12		D	R	Ö	M	E	R	B	E	S	I	M		M
13	I	F	A		Y	A		E	N	E		E	D	A
14	P	A	F	T	A	L	A	R		R	O	R	O	

GEÇEN

SAYIDAKİ

BULMACANIN

ÇÖZÜMÜ

ŞAKÜL GİBİ'Yİ EDİNMENİN TEK YOLU ABONE OLMAKTIR

Yıllık (10 sayı) abone bedeli : 15.000.— TL.

Yurt dışı abone bedeli : 15.— Amerikan Doları.

Abone bedelini, İstanbul, Ankara veya İzmir'de **Lokal kapısındaki vazifelilere** yatırabileceğiniz gibi, adresimize **çekinizi** postalayabilir veya bir **posta havalesi** gönderebilirsiniz.

Çek veya posta havalesi kullandığınız takdirde aşağıdaki formu şu adrese postalayınız :

ŞAKUL GİBİ — Zincirlikuyu Cad. 9/13 Etiler 30600 İstanbul

..... Buradan kesiniz veya fotokopisini çekiniz .....

ŞAKÜL GİBİ dergisine abone olmak istiyorum. Abone bedeline ait posta makbuzu veya fotokopisi eklidir. İlk çıkacak sayısından itibaren lütfen adresime postalayınız.

(DAKTİLO VEYA BÜYÜK HARFLE YAZINIZ)

Adım, Soyadım : ... ..

Adresim : ... ..

.....

.....

Telefon No. : ... .. Locam : ... ..